महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग,
बांधकाम भवन, २५ मर्झबान पथ, मुंबई -४०० ००१.
दूरध्वनी क्र. ०२२-२२०१७१०६
ई मेल: sopr२.rdd-mh@nic.in

क्र. जिपरि-२०२५/प्र.क्र.१२/पं.रा.-२

दिनांक :-१७ सप्टेंबर, २०२५

प्रति,

जिल्हाधिकारी, सर्व.

विषय:- पंचायत समिती सभापती पदाचे आरक्षणाबाबत.

संदर्भ: - अधिसूचना क्र.जिपनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पं.रा.-२, दि.०९ सप्टेंबर २०२५

महोदय,

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम १९६२ च्या नियम २-अ, २-ब, २-क, २- ड, २-ई, २-फ यामधील तरतुदीनुसार राज्यातील जिल्हा परिषदांअंतर्गत येणाऱ्या पंचायत समितीच्या सभापतीच्या पदाच्या आरक्षणाबाबतच्या शासन अधिसूचना क्रमांकः क्र. जिपनि- २०२५/प्र.क्र.१२/पं.रा.-२, दिनांक ०९ सप्टेंबर, २०२५ रोजी शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आली आहे. (प्रत सोबत जोडली आहे)

पंचायत समिती सभापती आरक्षणाच्या संदर्भात आपले लक्ष्य, THE MAHARASHTRA ZILLA PARISHAD (PRESIDENT, VICE-PRESIDENT AND CHAIRMEN OF SUBJECTS COMMITTEES) & PANCHAYAT SAMITIS (CHAIRMAN & DUPUTY CHAIRMAN) (RESERVATION OF OFFICES AND ELECTION) RULES, १९६२ या नियमांकडे वेधण्यात येत आहे. (प्रत सोबत पाठवित आहे) या नियमातील नियम २ फ चे उपनियम २ ते ६ मध्ये पंचायत समिती सभापतीच्या आरक्षणासंदर्भात करावयाची कार्यवाही नमुद करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार यासंदर्भात आवश्यक ती पुढील कार्यवाही करावी, अशी आपणास विनंती आहे.

BABURAO MAHADU ASOLE

Digitally signed by BABURAO MAHADU ASOLE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=RURAL DEVELOPMENT DEPARTMENT, 2.5.4.20=dd67f0d38c29ae85f8559e65d2f9d423f04fabb3383af844cc7c057d58b4167a, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=2EEFD6CD19B53F91865DAD89AA72A32B839329DB6184B40A0F533230BD96705E, cn=BABURAO MAHADU ASOLE
Date: 2025.09.17 15:24:43 +05'30'

(बा.म.आसोले)
अवर सचिव,महाराष्ट्र शासन

सहपत्र :- वरील प्रमाणे

RNI No. MAHBIL /2009/37831

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष ११, अंक १२६]　　मंगळवार, सप्टेंबर ९, २०२५/भाद्रपद १८, शके १९४७　　[पृष्ठे १२, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक ३१७

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१, दिनांक ९ सप्टेंबर, २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम,१९६२.

क्रमांक जिपनि-२०२५/प्र.क्र.१२ज/पंरा-२.—मा. सर्वोच्च न्यायालयातील विशेष अनुमती याचिका क्रमांक १९७५६/२०२१ प्रकरणी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक ६ मे २०२५ रोजी पारित आदेशास अनुसरुन, ग्रामविकास विभाग, शासन अधिसूचना क्रमांक:जिपनि-२०२१/प्र.क्र.११७/पं.रा.२, दिनांक ३० सप्टेंबर २०२२ अन्वये निश्चित केलेल्या आरक्षणाचा ज्या जिल्हा परिषदांनी लाभ घेतलेला नाही अशा जिल्हा परिषदांचे आरक्षण रद्द करून व महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ यांच्या नियम २-अ च्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र शासन, याद्वारे अडीच वर्षाच्या कालावधीकरीता अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग (विमुक्त जाती व भटक्या जमातींसह) आणि महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती यातील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, राज्यातील जिल्हा परिषदांच्या अध्यक्षांच्या पदांची संख्या सोबतच्या अनुसूचित दर्शविल्यानुसार नव्याने विनिर्दिष्ट करीत आहे.

अनुसूची

अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग		सर्वसाधारण	
अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
अनुसूचित जातीसाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जाती (महिला) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जमातीसाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जमाती (महिला) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	नागरिकांच्या मागासवर्गाच्या प्रवर्गासाठी (विमुक्त जाती व भटक्या जमातीसह) राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	नागरिकांच्या मागासवर्गाच्या प्रवर्ग (महिला) यांच्यासाठी (विमुक्त जाती व भटक्या जमातीसह) राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या	सर्वसाधारण प्रवर्गातील (महिला) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या पदांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)
२	२	२	३	४	५	८	८

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१, दिनांक ९ सप्टेंबर, २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम,१९६२.

क्रमांक जिपनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२.—ज्याअर्थी, मा. सर्वोच्च न्यायालयातील विशेष अनुमती याचिका क्रमांक १९७५६/२०२१ प्रकरणी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक ६ मे २०२५ रोजी पारित आदेशास अनुसरुन ग्रामविकास विभाग, शासन अधिसूचना क्रमांक:जिपनि-२०२१/प्र.क्र.११७/पं.रा.२, दिनांक ३० सप्टेंबर २०२२ अन्वये निश्चित केलेल्या आरक्षणाचा ज्या जिल्हा परिषदांनी लाभ घेतलेला नाही अशा जिल्हा परिषदांचे आरक्षण रद्द करुन, ग्रामविकास विभाग, शासन अधिसूचना क्रमांक जिपनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२, दिनांक ९ सप्टेंबर २०२५ अन्वये राज्यातील अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (विमुक्त जाती व भटक्या जमातींसह) आणि महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांचा मागासवर्गाचा प्रवर्ग, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती यातील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, जिल्हा परिषदांच्या अध्यक्षांच्या पदांची संख्या नव्याने विनिर्दिष्ट केली आहे.

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ मधील नियम २-ब, २-क व २-ड मधील तरतुदींनुसार महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, राज्यातील भंडारा आणि गोंदिया या जिल्हा परिषदांकरिता त्यांना सध्या लागू असलेल्या आरक्षणाच्या कालावधीच्या समाप्तीच्या दिवसाच्या लगतनंतरच्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अडीच वर्षाच्या कालावधीकरिता, तसेच उपरोक्त जिल्हा परिषदा वगळून उर्वरित ३२ जिल्हा परिषदा गठीत होवून लगतनंतरच्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अडीच वर्षाच्या कालावधीकरिता अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग (विमुक्त जाती व भटक्या जमातींसह) आणि महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती यातील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, राज्यातील जिल्हा परिषदांच्या अध्यक्षांच्या पदांचे वाटप सोबतच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्यानुसार नव्याने करण्यात येत आहे.

अनुसूची

अ.क्र.	जिल्हा परिषदांचे नांव	जिल्हा परिषद अध्यक्षपदाच्या आरक्षणाचा प्रवर्ग
(१)	(२)	(३)
१	ठाणे	सर्वसाधारण (महिला)
२	पालघर	अनुसुसूचित जमाती
३	रायगड	सर्वसाधारण
४	रत्नागिरी	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (महिला)
५	सिंधुदुर्ग	सर्वसाधारण
६	नाशिक	सर्वसाधारण
७	धुळे	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (महिला)
८	नंदूरबार	अनुसूचित जमाती
९	जळगांव	सर्वसाधारण

१०	अहिल्यानगर	अनुसूचित जमाती (महिला)
११	पुणे	सर्वसाधारण
१२	सातारा	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (महिला)
१३	सांगली	सर्वसाधारण (महिला)
१४	सोलापूर	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग
१५	कोल्हापूर	सर्वसाधारण (महिला)
१६	छत्रपती संभाजीनगर	सर्वसाधारण
१७	जालना	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (महिला)
१८	बीड	अनुसूचित जाती(महिला)
१९	परभणी	अनुसूचित जाती
२०	हिंगोली	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग
२१	नांदेड	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (महिला)
२२	धाराशिव	सर्वसाधारण (महिला)
२३	लातूर	सर्वसाधारण (महिला)
२४	अमरावती	सर्वसाधारण (महिला)
२५	अकोला	अनुसूचित जमाती (महिला)
२६	वाशिम	अनुसूचित जमाती (महिला)
२७	बुलढाणा	सर्वसाधारण
२८	यवतमाळ	सर्वसाधारण
२९	नागपूर	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग
३०	वर्धा	अनुसूचित जाती
३१	भंडारा	नागरिकांचा मागास प्रवर्ग
३२	गोंदिया	सर्वसाधारण (महिला)
३३	चंद्रपूर	अनुसूचित जाती (महिला)
३४	गडचिरोली	सर्वसाधारण (महिला)

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१, दिनांक ९ सप्टेंबर २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२.

क्र.जिपंनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पं.रा.२.— मा. सर्वोच्च न्यायालयातील विशेष अनुमती याचिका क्रमांक १९७५६/२०२१ प्रकरणी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक ६ मे २०२५ रोजी पारित आदेशास अनुसरुन, ग्रामविकास विभाग, शासन अधिसूचना क्रमांकःजिपनि-२०२१/ प्र.क्र.११८/पं.रा.२, दिनांक ४ ऑक्टोबर २०२२ अन्वये निश्चित केलेल्या आरक्षणाचा ज्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांनी लाभ घेतलेला नाही अशा जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्यांचे आरक्षण रद्द करून महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ च्या नियम २ ई च्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र शासन याद्वारे जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्याकरिता अडीच वर्षाच्या कालावधीसाठी अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग (विमुक्त जाती व भटक्या जमातीसह) आणि महिला (अनुसूचित जाती, जमाती आणि नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग यामधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, राज्यातील पंचायत समित्यांच्या [भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४४(१) द्वारे राष्ट्रपतींनी घोषित केलेल्या अनुसूचित क्षेत्रात पूर्णतः येणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून आणि तसेच महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र क्र.५) च्या कलम ६७ च्या पोट कलम (५) च्या खंड (क) च्या चौथ्या परंतुकाखाली येणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून] सभापतींच्या पदांची संख्या, खालील अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे नव्याने विनिर्दिष्ट करण्यात येत आहे.

अनुसूची

अनुसुचित जाती (१)		अनुसूचित जमाती (२)		नागरिकांचा मागास प्रवर्ग (३)		सर्वसाधारण प्रवर्ग (४)	
(अ)	(ब)	(अ)	(ब)	(अ)	(ब)	(अ)	(ब)
अनुसूचित जातीसाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जाती (महिला) साठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जमाती साठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जमाती (महिला) साठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या पदांची संख्या	नागरिकांच्या मागासवर्गाच्या प्रवर्गासाठी (विमुक्त जाती व भटक्या जमातीसह) राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	नागरिकांच्या मागासवर्गाच्या प्रवर्गासाठी (विमुक्त जाती व भटक्या जमातींसह) (महिला) राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	सर्वसाधारण प्रव-र्गासाठी ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी (महिला) राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या
२०	२३	१२	१९	४५	४६	७५	८१

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१, दिनांक ९ सप्टेंबर २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उपसभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२.

क्रमांक जिपंनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२.—ज्याअर्थी मा. सर्वोच्च न्यायालयातील विशेष अनुमती याचिका क्रमांक १९७५६/२०२१ प्रकरणी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक ६ मे २०२५ रोजी पारित आदेशास अनुसरुन ग्रामविकास विभाग, शासन अधिसूचना क्रमांक जिपनि-२०२१/प्र.क्र.११८/पं.रा.२, दिनांक ४ ऑक्टोबर २०२२ अन्वये निश्चित केलेल्या आरक्षणाचा ज्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांनी लाभ घेतलेला नाही अशा जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्यांचे आरक्षण रद्द करून, महाराष्ट्र शासनाने शासकीय अधिसूचना ग्रामविकास विभाग क्रमांक जिपंनि-२०२५/प्र.क.१२/परा.२ दिनाक ९ सप्टेंबर २०२५ अन्वये जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्याकरिता अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग (विमुक्त जाती व भटक्या जमातींसह) आणि महिला (अशा जाती, जमाती आणि नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग यामधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, राज्यातील पंचायत समित्यांच्या [भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४४(१) खाली, राष्ट्रपतींनी घोषित केलेल्या अनुसूचित क्षेत्रात पूर्णतः येणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून आणि तसेच महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र ५) याच्या कलम ६७ च्या पोट कलम (५) च्या खंड (क) च्या चौथ्या परंतुकानुसार अंतर्भूत होणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून] सभापतींच्या पदांची संख्या विनिर्दिष्ट केली आहे.

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ मधील नियम २ फ यातील तरतुदींनुसार महाराष्ट्र शासन याद्वारे भंडारा आणि गोंदिया जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्यांकरिता त्यांना सध्या लागू असलेल्या आरक्षणाच्या कालावधीच्या समाप्तीच्या दिवसाच्या लगतनंतरच्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अडीच वर्षाच्या कालावधीसाठी, तसेच भंडारा व गोंदिया वगळून उर्वरित ३२ जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्या गठीत होऊन लगतनंतरच्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अडीच वर्षाच्या कालावधीकरिता अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग (विमुक्त जाती व भटक्या जमातींसह) आणि महिला (अशा जाती, जमाती आणि नागरिकांच्या मागासवर्गाचा प्रवर्ग यामधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, राज्यातील पंचायत समित्यांच्या [भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४४(१) खाली, राष्ट्रपतींनी घोषित केलेल्या अनुसूचित क्षेत्रात पूर्णतः येणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून आणि तसेच (महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र ५) याच्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (क) च्या चौथ्या परंतुकानुसार अंतर्भूत होणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून] सभापतींची पदे सोबतच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे नव्याने नेमून देण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

अनुसूची

अ.क्र.	जिल्ह्याचे नाव	पंचायत समित्या	अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		नागरिकांचा मागास प्रवर्ग		सर्वसाधारण	
			अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
			अनुसूचित जातीसाठी राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	अनुसूचित जातीसाठी (महिला) राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	अनुसूचित जमातीसाठी राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	अनुसूचित जमातीसाठी (महिला) राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	नागरिकांच्या मागास प्रवर्गासाठी राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	नागरिकांच्या मागास प्रवर्गासाठी (महिला) राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या	महिलांसाठी राखून ठेवावयाच्या जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापती पदांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१	ठाणे	४	०	०	०	१	१	०	१	१
२	पालघर	२	०	०	०	१	१	०	०	०
३	रायगड	१५	०	१	१	१	२	२	४	४
४	रत्नागिरी	९	०	०	०	०	१	१	३	४
५	सिंधुदूर्ग	८	०	१	०	०	१	१	३	२
६	नाशिक	१०	०	१	२	१	२	२	१	१
७	धुळे	२	०	०	०	०	१	०	०	१
८	जळगांव	१५	०	१	२	१	२	२	३	४
९	अहिल्यानगर	१३	१	१	०	१	२	२	३	३
१०	पुणे	१३	१	०	०	१	२	२	३	४
११	सातारा	११	०	१	०	०	१	२	४	३
१२	सांगली	१०	०	१	०	०	२	१	३	३
१३	सोलापूर	११	१	१	०	०	१	२	३	३
१४	कोल्हापूर	१२	१	१	०	०	१	२	४	३

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१५	छत्रपती संभाजीनगर	९	०	१	०	०	१	१	३	३
१६	जालना	८	१	०	०	०	१	१	२	३
१७	परभणी	९	०	१	०	०	१	१	३	३
१८	हिंगोली	५	१	०	०	१	०	१	१	१
१९	बीड	११	१	०	०	०	१	२	३	४
२०	नांदेड	१६	२	१	१	१	२	२	३	४
२१	धाराशिव	८	१	०	०	०	१	१	२	३
२२	लातूर	१०	१	१	०	०	१	२	३	२
२३	अमरावती	१२	१	२	१	०	२	२	२	२
२४	अकोला	७	१	१	०	१	१	१	१	१
२५	वाशिम	६	०	१	०	०	१	१	२	१
२६	बुलढाणा	१३	२	१	०	१	२	२	२	३
२७	यवतमाळ	१६	१	१	२	२	२	२	३	३
२८	नागपूर	१३	१	१	१	१	२	२	२	३
२९	भंडारा	७	१	०	०	१	१	१	१	२
३०	गोंदिया	८	१	०	०	१	१	१	२	२
३१	चंद्रपूर	१५	१	१	१	२	२	२	३	३
३२	वर्धा	८	०	१	१	०	१	१	२	२
३३	गडचिरोली	५	०	१	०	१	२	१	०	०
	एकूण	**३२१**	**२०**	**२३**	**१२**	**१९**	**४५**	**४६**	**७५**	**८१**

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई-४०० ००१ दिनांक ९ सप्टेंबर, २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२.

क्रमांक जिपनि २०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२.— महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदाचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ च्या नियम २ ई च्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र शासन याद्वारे, ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, अमरावती व गडचिरोली जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्याकरिता अनुसूचित जमाती (अनुसूचित जमातीमधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४४ (१) द्वारे राष्ट्रपतींनी घोषित केलेल्या संपूर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या [महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र ५) याच्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (क) च्या चौथ्या परंतुकानुसार अंतर्भूत होणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून] खालील अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे नव्याने विनिर्दिष्ट करीत आहे.

अनुसूची

अनुसूचित जमाती साठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील संपूर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जमाती (महिला) साठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील संपूर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या
(१)	(२)
११	१३

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१, दिनांक ९ सप्टेंबर २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२.

क्रमांक जिपंनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२.—ज्याअर्थी, महाराष्ट्र शासनाने, शासकीय अधिसूचना ग्रामविकास विभाग, क्रमांक जिपंनि- २०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२. दिनांक ९ सप्टेंबर २०२५ अन्वये, ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, अमरावती व गडचिरोली जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्याच्या बाबतीत अनुसूचित जमाती (अशा जमातीमधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४४ (१) खाली राष्ट्रपतींनी घोषित केलेल्या संपुर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या, नव्याने विनिर्दिष्ट केली आहे.

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ मधील नियम २ फ च्या पोट-नियम (१) च्या खंड (क) च्या तरतुदींनुसार, महाराष्ट्र शासन याद्वारे, ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, अमरावती व गडचिरोली जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील पंचायत समित्याच्या बाबतीत गठीत होऊन लगतनंतरच्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अडीच वर्षाच्या कालावधीकरिता अनुसूचित जमाती (अशा जमातीमधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या, राज्यातील पंचायत समित्यांच्या, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४४ (१) खाली राष्ट्रपतींनी घोषित केलेल्या संपुर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतींची पदे [महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र ५) याच्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (क) च्या चौथ्या परंतुकानुसार अंतर्भूत होणाऱ्या पंचायत समित्या वगळून] खालील अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे नव्याने नेमून देण्यात येत आहे.

अनुसूची

अ. क्र. (१)	जिल्ह्याचे नाव (२)	अनुसूचित जमातींसाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील संपूर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतीच्या पदांची संख्या (३)	अनुसूचित जमाती (महिला) साठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील संपूर्णतः अनुसूचित क्षेत्रात येणाऱ्या पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या (४)
१	ठाणे	०	१
२	पालघर	३	३
३	नाशिक	२	२
४	नंदुरबार	२	२
५	अमरावती	१	१
६	गडचिरोली	३	४
एकूण		**११**	**१३**

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ग्रामविकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१ दिनांक ९ सप्टेंबर २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२.

क्रमांक जिपंनि-२०२५/प्र.क्र.१२/पंरा-२.— ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम पाच) याच्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (५) च्या तरतुदींनुसार अनुसूचित क्षेत्रातील ज्या पंचायत समित्यांमध्ये अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या एकूण लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा अधिक असेल अशा अनुसूचित क्षेत्रामधील पंचायत समित्यांचे सभापतींचे पद हे केवळ अनुसूचित जमातीच्या व्यक्तींकरीता राखून ठेवण्यात येईल ;

आणि ज्याअर्थी, नंदूरबार जिल्ह्यातील शहादा व नंदूरबार, धुळे जिल्ह्यातील साक्री व शिरपूर, नाशिक जिल्ह्यातील दिंडोरी तसेच अहिल्यानगर जिल्ह्यातील अकोले या पंचायत समित्यांमधील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी तेथील एकूण लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा अधिक आहे.

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र ५) च्या कलम ६७ च्या पोट-कलम (५) च्या चौथ्या परंतुकातील तरतुदींनुसार आणि महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा (अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व विषय समित्यांचे सभापती) आणि पंचायत समित्या (सभापती व उप सभापती) (पदांचे आरक्षण व निवडणूक) नियम, १९६२ च्या नियम २-ई मधील तरतुदींनुसार महाराष्ट्र शासन याद्वारे नंदुरबार जिल्ह्याच्या अधिकार क्षेत्रातील शहादा व नंदुरबार, धुळे जिल्ह्याच्या अधिकार क्षेत्रातील साक्री व शिरपूर, नाशिक जिल्ह्यांच्या अधिकार क्षेत्रातील दिंडोरी तसेच अहिल्यानगर जिल्ह्याच्या अधिकार क्षेत्रातील अकोले या पंचायत समित्या गठीत होऊन लगतनंतरच्या दिवसापासून सुरु होणाऱ्या अडीच वर्षाच्या कालावधीकरिता अनुसूचित जमाती (अनुसूचित जमातीमधील महिलांसह) यांच्यासाठी राखून ठेवावयाची सभापतींची पदे, खालील अनुसूची दर्शविल्यानुसार नव्याने नेमून देण्यात येत आहेत.

अनुसूची

अ. क्र.	जिल्ह्याचे नाव	अनुसूचित जमातींसाठी राखून ठेवावयाच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतीच्या पदांची संख्या	अनुसूचित जमाती (महिला) साठी राखून ठेवाव-याच्या राज्यातील पंचायत समित्यांच्या सभापतींच्या पदांची संख्या
(१)	(२)	(३)	(४)
१	नंदुरबार	१	१
२	धुळे	१	१
३	नाशिक	०	१
४	अहिल्यानगर	१	०
	एकूण	३	३

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

व. मुं. भरोसे,
शासनाचे सह सचिव.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE.

THE MAHARASHTRA ZILLA PARISHADS [1][(PRESIDENT, VICE-PRESIDENT AND CHAIRMEN OF SUBJECTS COMMITTEES)] AND PANCHAYAT SAMITIS [2][(CHAIRMAN AND DEPUTY CHAIRMAN)] [3][(RESERVATION OF OFFICES AND ELECTION)] RULES, 1962

G.N., C. & R.D.D., No. ZPR. 5462 dated 4th July, 1962 (M.G., Pt. IV-B, p. 2324).

Amended by G.N., C. & R.D.D., No. ZPR. 5462-R, dated 13th August, 1962 (M.G., Pt. IV-B. p. 2668.

Amended by G.N., R.D.D., No. ZPR. 5463/22062-P, dated 21st April, 1965 (M.G., Pt. IV-B, p. 921).

Amended by G.N., & R.D.D., No. ZPR. 5465/53022-P, dated 29th October, 1965 (M.G., Pt. IV-B, p. 1764).

Amended by G.N., & R.D.D., No. ZPR. 5466/22026-P, dated 13th August 1966 (M.G., Pt. IV-B, p. 1500)

Amended by G.N., & R.D.D., No. ZPR. 5467/26420-P, dated 21st July, 1967 (M.G., Pt. IV-B, p. 1976).

Amended by G.N., & R.D.D., No. ZPR. 5468/25441-N, dated 9th August, 1968 (M.G., Pt. IV-B, p. 1273).

Amended by G.N., R.D.D., No. ZPR. 5475/11022-XIV, dated 7th October, 1975 (M.G., Pt. IV-B, p. 1047).

Amended by G.N., R.D.D., No. ZPR. 1482/2958/(CR-107)/XII-A, dated 12th January, 1983 (M.G., Pt. I-A. C.S. p. 8).

Amended by G.N., R.D.D., No. ZPR. 1483/3155/CR-349/04, dated 31st May, 1985 (M.G., Pt. IV-B, p. 1799).

Amended by G.N., R.D.D., No. ZPR, 1486/CR-820/04, dated 12th January, 1987.

Amended by G.N., R.D.D., No. ZPR. 1492/CR-328/04, dated 13th April, 1992.

Amended by G.N., R.D. & W.C.D., No. ZPR. 1094/CR-2322/06, dated 10th February, 1995.

Amended by G.N., R.D. & W.C.D., No. ZPR. 1095/CR-2456/06, dated 17th May, 1996.

Amended by G.N., R.D. & W.C.D., No. ZPR. 1095/CR-2443/06 dated 21st September, 1996.

Amended by Mah. Act 20 of 1997 Secs. 7 & 8, dated 12th April, 1997.

---

1. Subs. by G.N. of 7.10.1975.
2. Subs. by G.N. of 13.8.1962.
3. Subs. by G.N. of 10.2.1995.

2-E. Reservation of Offices for election of Chairman of Panchayat Samitis.—Subject to the provisions of sub-section (5) of Section 67 of the Act, the State Government shall, by notification in the *Official Gazette*, specify the number of offices of Chairman of Panchayat Samitis in the State to be reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, the Category of Backward Class of citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) and woman (including the women belonging to such Castes, Tribes and the category):

[1][Provided that, the office of the Chairperson of a *Panchayat Samiti* comprising entirely the Scheduled Areas shall be reserved only for the persons belonging to the Scheduled Tribes.

2-F. Manner of allotment and rotation of offices of Chairman of Panchayat Samiti for [2][Scheduled Castes and Scheduled Tribes.—(1) The State Government shall, by notification in the *Official Gazette*, [3][for the term as provided in Section 65], allot the offices of Chairman to be reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, the category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes), and women as specified under Rules 2-E to districts as follows :

(a) The offices to be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes in each District shall be allotted in such manner that such reservation shall bear, as nearly as may be, the same proportion to the total number of offices of Chairmen in the District as the population of Scheduled Castes and Scheduled Tribes in that district bears to the total population of that District :

(b) The offices to be reserved for category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) in each District shall, as far as practicable, be allotted in proportion of twenty seven percent of the total number of offices of Chairmen in that District.

(c) The offices to be reserved for women (including the women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes) and the Category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes in each District shall, as far as practicable, be allotted in proportion of [4][one-half] of the total number of offices of Chairman in that District.

(2)(a) The Collector shall, by order distribute and notify, the offices of Chairman of *Panchayat Samitis* for the persons belonging to the [5][Scheduled Castes] in a descending order beginning with the *Panchayat Samiti* where the percentage of population of the area of such *Panchayat Samiti* is the highest :

[6][* * *]

1. Proviso was added by Mah. 20 of 1997, Sec. 8.
2. Subs. by G.N. of 16.1.1998.
3. These words were inserted by Mah. 34 of 1997, Sec. 16 (a).
4. These words were substituted for the words "one-third" by G.N. of 3.6.2011.
5. First and Second provisos were deleted by G.N. of 16.1.1996.
6. First and Second provisos were deleted by G.N. of 16.1.1996.

[1][* * *]

(b) Notwithstanding anything contained in clause (a), while rotating such offices [2][for the subsequent terms], the *Panchayat Samitis*, where such offices have been already reserved [3][for earlier terms] [4][for such Castes] shall be excluded, until in all *Panchayat Samitis* subject to first proviso to clause (a) above, reservation of offices is given by rotation.

(3) (a) The Collector shall, by order distribute and notify, the offices to be reserved for the [4][Scheduled Tribes] in a descending order beginning with the *Panchayat Samiti* where the percentage of population of [4][such Tribes] with the total population of the area of such *Panchayat Samiti* is the highest :

[5][Provided that,] while allotting such offices, the offices already reserved for Scheduled [4][Castes] shall be excluded;

[6][* * *]

[3][* * *]

(b) Notwithstanding anything contained in clause (a), while rotating such offices for reservation [7][for the subsequent terms,] the Panchayat Samitis, where such offices, have been already reserved [8][for earlier terms] [4][for such Tribes], shall be excluded until in all Panchayat Samitis, subject to first proviso to clause (a) above, reservation of offices is given by rotation.

(4)(a) The Collector shall, by order distribute and notify the offices to be reserved for the category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) by drawing lots amongst the Panchayat Samitis [6][* * *] in that District :

Provided that, while allotting such offices, for reservation, the offices already reserved for [4][the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes] shall be excluded;

[6][* * *]

[6][* * *]

[6][* * *]

(b) Notwithstanding anything contain in sub-clause (a), the offices of the Chairman of the *Panchayat Samitis* to be reserved [7][for the subsequent terms], the *Panchayat Samitis* where such offices were already reserved [9][for earlier

1. First and Second provisos were deleted by G.N. of 16.1.1996.
2. These words were substituted for the words "in the subsequent election" by Mah. 34 of 1997, Sec. 16 (b)(1).
3. These words were substituted for the words "in earlier election" by Mah. 34 of 1997, Sec. 16(b)(2).
4. Subs. by G.N. of 16.1.1998.
5. Ins. by G.N,. of 17.5.1998.
6. Deleted by G.N. of 16.1.1998.
7. Subs. for the words "in the subsequent elections" by Mah. 34 of 1997, Sec. 16(c)(1).
8. Subs. for the words "in the subsequent elections" by Mah. 34 of 1997, Sec. 16(c)(2).
9. Subs. for the words "in earlier elections" by Mah. 34 of 1997, Sec. 16(c)(2).

terms] for such category shall be excluded until in all *Panchayat Samitis* subject to first proviso to clause (a) above, reservations of office is given by rotation.

(5)(a) The Collector shall, by order distribute and notify the offices [1][for every term] to be reserved for the women (including the women belonging to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the category of Backward Class of citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) by drawing lots amongst the *Panchayat Samitis* [3][* * *] of that District :

Provided that, the lots in respect of the women belonging to [2][the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes], and the category of Backward Class of citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) shall be drawn only amongst the *Panchayat Samitis* where offices of Chairman are reserved for such Tribes or Castes or as the case may be category :

[3][* * *]

[1][(b) Notwithstanding anything contained in sub-rule (1), while rotating such offices for women for such category in the subsequent terms, the *Panchayat Samitis*, where such offices were already been reserved in earlier terms of such category for women shall be excluded until in all *Panchayat Samitis* reservation of offices is given by rotation.]

[4][(6) Notwithstanding anything contained in these rules, if the office of the Chairman of *Panchayat Samiti* is reserved for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes or, as the case may be, the category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes); and no Elected member belonging to such Castes, Tribes or, as the case may be, the category of Backward Class of Citizens is available, then such office for the same tenure shall be allotted by draw of lots to any of the categories for which the office of Chairman may be reserved under Section 67 of the Act :

Provided that, in case where there is only one elected member belonging to particular category for which such office has been reserved and has filed the nomination form, then such office shall declare for such member, and if there are one or more elected members of such category and none of them has filed the nomination form, then such office for the same tenure, shall be allotted by draw of lots to any of the categories for which the office of the Chairman may be reserved under Section 67 of the Act :

Provided further that, in a case where the office of the Chairman is reserved for women belonging to the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes, or, as the case may be, the category of Backward Class of Citizens and no elected woman member belonging to such Castes or Tribes or, as the case may be, the category of Backward Class of Citizens is available, then the office of Chairman, for the same tenure, shall be treated as (i) if originally reserved for women belonging

1. Ins. by Mah. 34 of 1997, Sec. 16(e)(1).
2. Subs. by G.N. of 16.1.1998.
3. Deleted by G.N. of 16.1.1998.
4. Subs. by G.N. of 16.5.1998.

to the Scheduled Castes then for the Scheduled Caste, (ii) if originally reserved for women belonging to the Scheduled Tribes, then for the Scheduled Tribes and (iii) if originally reserved for women belonging to the Backward Class of Citizens, then for the Backward Class of Citizens.]

COMMENT

Validity of prescribing of reservation for post of Chairman of *panchayat samiti*.—In *Harichand Gunwant Kumbhar* v. *State of Maharashtra and others.*[1] reservation was prescribed for post of Chairman, Panchayat Samiti for 2014 in favour of Scheduled Caste (Women) category. On first occasion seat of Chairman of Panchayat Samiti was reserved for Scheduled Caste Category. During second round of rotation in year 2011 also it was reserved for Scheduled Caste Category considering the availability of data of population of Scheduled caste person in said *taluka*. It was found that in census figure of 2011 there is no change in situation that population of Scheduled Caste category in district, and therefore it was obligatory on the part of State Government to follow Rule 2-F and exclude office of Chairman of said Panchayat Samiti from prescribing reservation for said category during 2014-2017 term, however same was not done and therefore reservation for Scheduled Caste (Women) category in respect of office of Chairman of Panchayat Samiti for year 2014 is erroneous and contrary to provisions of rules and deserves to be set aside.

2-G. Tenure of the reservation of offices of Presidents of Zilla Parishads and Chairmen of Panchayat Samitis.—The *Zilla Parishad* or the *Panchayat Samitis* as the case may be, in which the office of the President or Chairman has been reserved for any Caste, Tribe or the Category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) or the women, of citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) or the women it shall continue to be reserved for the full [2][for the term as provided in Sections 43 and 65.]

2-H. Preparation of Roster for Reservation.—[3][(1) Roster shall be prepared for a period of five years, commencing from the twenty-third of April 1994 for the reservation to the offices of President of *Zilla Parishads* by the State Government and for the reservation to the offices of Chairman of *Panchayat Samitis* by the Collector of that District for the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes and the category of Backward Class of Citizens (including Vimukta Jatis and Nomadic Tribes) and women :]

[4][Provided that, the roster prepared for a period of five years commencing from the 23rd April, 1994 shall remain in force only upto and inclusive of the date of expiry of the term of the *Zilla Parishads* or as the case may be, the *Panchayat Samitis* existing immediately prior to the date of this amendment.]

[5][(2) Subject to the reservations already made under the roster prepared under sub-rule (1) subsequent period shall be for every term of one year,

1. 2015 (2) Mh LJ 786.
2. These words were substituted for the words "tenure of that Parishad or Samiti" by Mah. 34 of 1997, Sec. 17.
3. Sub-rule (1) was renumbered thereof by Mah. 34 of 1997, Sec. 18.
4. Subs. by G.N. of 17.5.1996.
5. The existing Rule 2-H shall be renumbered as sub-rule (1) thereof and after sub-rule (I).

commencing from 14th March, 1997, in so far as it relates to the offices of the Chairman of *Panchayat Samitis* and from the 21st March, 1997, in so far as it relates to the offices of President of *Zilla Parishad.*]

[1][Provided that, after creation of New *Zilla Parishads* under Section 4 of the Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961, the roster shall be prepared for all *Zilla Parishads* including newly constituted *Zilla Parishads* and the said roster shall be applied to newly constituted *Zilla Parishads* from the date of its constitution and for the remaining *Zilla Parishads* after the expiry of the date of earlier roster :

Provided further that, the said principle shall apply to the newly constituted *Panchayat Samitis* for the reservation of the Offices of Chairman of *Panchayat Samitis.*]

COMMENT

Allotment by draw of lots is permissible in case of non- availability of candidate from reserved category.—It was held that in the election of Chairman of *Panchayat Samiti* if candidate from the reserved category is not available, then the draw of lots will have to be drawn from the categories of reserved class for which the office of the Chairman would be reserved under Section 67 of Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961.[2]

3. Filing of nominations.—Not less than two hours before the time fixed for the meeting for the election of a President, any Councillor having a right to vote may nominate any other Councillor, who is eligible for being elected as President by delivering to the Officer Presiding a nomination paper, completed in the relevant form appended to these rules :

[3][Provided that, if only one Councillor are elected from the reserved category for which the office of the President is reserved then there shall be no need of the proposer at the time of filling nomination :

Provided further that, if two or more Councillors are elected from the reserved category for which the office of the President is reserved, then the nomination forms of the Councillors who get the proposer shall only be accepted :

Provided also that, if two or more Councillors are elected from the reserved category for which the office of the President is reserved and none of them have got any proposer, then nomination forms of all such Councillors shall be accepted.]

4. Councillors to nominate not more than one Candidate.—No Councillor shall nominate under Rule 3 more than one candidate for the office of the President :

1. Added by G.N. of 12.12.1998.
2. *Vitthal S/o Dattu Gore* v. *State of Maharashtra and others*, 2010 (1) Mh LJ 739 : 2010 (3) All MR 302.
3. Added by G.N. of 10.6.1997.

Provided that, if a Councillor has nominated more than one candidate for the office of the President, the nomination which is received first by the Officer Presiding shall alone be taken into consideration for scrutiny.

5. **Scrutiny of nominations, etc.**—After the commencement of the meeting, the Officer Presiding shall scrutinise all nomination papers delivered to him under Rule 3, and shall read out to the Councillors present at such meeting, the names of the Councillors who in his opinion have been duly nominated together with those of the proposers.

[1][5-A. **Withdrawal of candidature.**—(1) Any candidate withdraw his candidature by notice in writing subscribed by him and delivered to the Officer Presiding immediately after the scrutiny of nomination papers under Rule 5.

(2) The notice may be given either by the candidate in person or by his proposer who has been authorised in this behalf in writing by the candidate.

(3) No person who has given a notice of withdrawal of his candidature under sub-rule (1) shall be allowed to cancel the notice.

(4) The Officer Presiding shall, on being satisfied as to the genuineness of a notice of withdrawal and the identity of the person delivering it under sub-rule (1), read out to the Councillors present at such meeting the names of the persons withdrawing their candidature.]

[2][6. **Procedure for election.**—(1) If only one candidate has been duly nominated for the office of the President, he shall be declared to have been duly elected as the President.

(2) If more than one candidate have been so nominated, the Officer presiding shall, arrange the names of the contesting candidates in alphabetical serial.

(3) The Officer Presiding shall, announce the name of each contesting candidate in the alphabetical sequence and shall record voting by show of hands. The names of the Councillors who have voted in favour of that candidate shall be recorded in the minutes. The Officer Presiding shall decide the manner of recording of the proceedings in writing and also record the proceedings by way of videography to ensure free and fair elections.

(4) The Officer Presiding shall ensure that every Councillor who desires to cast his vote has been given fair and reasonable opportunity to cast his vote and the vote so casted has been recorded properly against the name of the candidate in whose favour the vote is casted. The Councillor, whose vote is recorded once, shall not be allowed to re-cast or change his vote.

(5) The Officer Presiding, shall record the names of the Councillors who have voted or abstained from voting and shall announce the number of valid votes secured by each contesting Councillor. The Officer Presiding shall then

1. Inserted by G.N. of 21.4.1965.
2. Subs. by Noti. No. ZPE 2005/CR-7/PR-2, dated 15.2.2005.